

**ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
σε συνεργασία με το
**ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Διερεύνηση των απόψεων των διευθυντών και των εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Αττικής για τους μαθητές με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) και προβλήματα συμπεριφοράς καθώς και για τους θεσμούς υποστήριξης αυτών των μαθητών στο γενικό σχολείο

Investigation of the Views of Secondary Education School Principals and Teachers of the Regional Directorate of Primary and Secondary Education of Attica on Students with Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) and Behavioral Problems , and the Institutional Support Provided to These Students in Mainstream Education.

της

Δεληγιάννη Μαρίας-Θεώνης

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται

Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης Του Τ.Ε.Φ.- Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος- Ινστιτούτο

Πληροφορική και Τηλεπικοινωνιών

Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή-Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης» Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1^{ος} επιβλέπων: Θεόδωρος Γούπος, συνεργαζόμενος ερευνητής, Ι.Π.Τ. - Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ"

2^{ος} επιβλέπων: Παναγιώτης Μαντάς, συνεργαζόμενος ερευνητής, Ι.Π.Τ. - Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ"

3^{ος} επιβλέπων: Σπυριδούλα Κατσαντώνη, συνεργαζόμενη ερευνήτρια, Ι.Π.Τ. - Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ"

Αθήνα, 2025

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιδιώκει να διερευνήσει τις απόψεις των διευθυντών και των εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Αττικής για τους μαθητές με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) και προβλήματα συμπεριφοράς και την στήριξη αυτών. Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει το βαθμό ενημέρωσης των εκπαιδευτικών σχετικά με τους θεσμούς υποστήριξης που υπάρχουν για τους μαθητές με ΔΕΠ-Υ και προβλήματα συμπεριφοράς, καθώς και να εξετάσει την κατανόηση και την αναγνώριση των χαρακτηριστικών αυτών των μαθητών από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Σκοπός είναι να αναλυθεί αν οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις και πληροφορίες για να αναγνωρίζουν τα σημάδια και τις ανάγκες των μαθητών με ΔΕΠ-Υ και να εφαρμόζουν τις κατάλληλες στρατηγικές υποστήριξης σύμφωνα με τις θεσμικές οδηγίες και πολιτικές που προβλέπονται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η εργασία στοχεύει, επίσης, να διαπιστώσει αν οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να αξιοποιούν τους θεσμούς όπως η παράλληλη στήριξη και η συνδιδασκαλία για να ενισχύσουν την ένταξη αυτών των μαθητών στο γενικό σχολικό περιβάλλον, προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εκπαιδευτική τους αποδοχή και συμμετοχή στην κοινωνική ζωή του σχολείου.

Λέξεις κλειδιά: Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητα, Παραβατική Συμπεριφορά, Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, Δομές Υποστήριξης, Συνδιδασκαλία

παραγόντων, όπως το σχολικό κλίμα, η υποστήριξη της διεύθυνσης, η διαθεσιμότητα πόρων και η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, αναδεικνύεται ως κομβική. Η πραγματοποίηση διαχρονικών ερευνών θα μπορούσε να αναδείξει τις εξελίξεις στις στάσεις και πρακτικές των εκπαιδευτικών μέσα στον χρόνο, ιδίως σε συνάρτηση με αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα, τη νομοθεσία ή την κοινωνική αντίληψη για την αναπηρία. Μέσα από τέτοιες πολυεπίπεδες και εμπλουτισμένες προσεγγίσεις, η επιστημονική κοινότητα μπορεί να ενισχύσει τη θεωρητική τεκμηρίωση και ταυτόχρονα να προσφέρει ουσιαστικά εργαλεία πολιτικής και πρακτικής για την προώθηση μιας πραγματικά συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

National Collaborating Centre for Mental Health (ABHD). (2009). The NICE guidance on Diagnosis and Management of ABHD in Children, Young people and Adults. *The British Psychological Society and the Royal College of Psychiatrists*.

Achenbach, T. R. (2001). Manual for ASEBA School – Age Forms & Profiles. *VT: University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families*. Burlington.

- Almon, S. F. (2012, November). Co-Teaching vs. Solo-Teaching: Effect on Fourth Graders' Math Achievement. *Paper presented at the Mid-South Educational Research Association Annual Conference.*
- American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders.*
- American Psychological Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders.*
- American Psychological Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™, 5th ed.*
- Anderson, D. L. (2012). Knowledge of attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) and attitudes toward teaching children with ADHD: The role of teaching experience. *Psychology in the Schools, 49*(6), σσ. 511-525.
doi:<https://doi.org/10.1002/pits.21617>
- Antshel, K. M. (2011). Advances in understanding and treating ADHD. *BMC Med, 9*, 72.
- Avramidis, E. N. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: A review of the literature. *European Journal of Special Needs Education, 17*, σσ. 129-147.
- Barkley, R. A. (2015). *Attention-deficit hyperactivity disorder: A handbook for diagnosis and treatment, 4th ed. The Guilford Press.*
- Beck, A. T. (1979). *Cognitive therapy and the emotional disorders.* New York : Meridian Book.
- Biederman, J. (2005). Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: A Selective Overview. *Biological Psychiatry, 57*, σσ. 1215-1220.
- Boyer, L. L. (2001). Converting challenge to success: Supporting a new teacher of students with autism. *Journal of Special Education, 35*, σσ. 75-83.
- Bratton, S. C.-M.-W. (2013). Head start early mental health intervention: Effects of child-centered play therapy on disruptive behaviors. *International Journal of Play Therapy, 22*(1), 28-42.
- Brem, S. G. (2014). The neurobiological link between OCD and ADHD. *Attention Deficit and Hyperactivity Disorders, 6*(3), 175-202.
- Burke, J. D. (2002). Oppositional defiant disorder and conduct disorder: a review of the past 10 years, part II. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 41*, 1275-1293.
- Cambell, C. L. (2002). *Developing Inclusive Schooling: Perspectives, policies and practices. Institute of Education.*
- Canu, W. M. (2012). An Examination of Teacher Trainees' Knowledge of AttentionDeficit/Hyperactivity Disorder. *School Mental Health, 10*, σσ. 105-114.
- Carlson, G. P. (2009). Rages-what are they and who has them? *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology, 19*(3), 281-288.
- Cohen, L. M. (2008). *ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.* Μετάχμιο.

- Cramér, H. (1946). *Mathematical Methods of Statistics*. Princeton University Press.
- Creswell, J. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. Αθήνα: Ίων.
- Daviss, W. B. (2008). A review of co-morbid depression in pediatric ADHD: etiology, phenomenology, and treatment. *Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology*.
- Duncan, G. M. (2011). The nature and impact of early achievement skills, attention skills, and behavior problems. *Whither Opportunity: Rising Inequality, Schools, and Children's Life Chances*.
- DuPaul, G. J. (1998). ADHD Rating Scale—IV: Checklists, norms, and clinical interpretation. *The Guilford Press*.
- DuPaul, G. J. (2013). Comorbidity of LD and ADHD: Implications of DSM-5 for assessment and treatment. *Journal of Learning Disabilities*, σσ. 46(1), 43-51.
- Durstun, S. Z. (2009). Imaging genetics in ADHD: a focus on cognitive control. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 5(33), σσ. 674-689.
- Eysenck, M. (2013). *The impact of parental psychological difficulties on their children. Education, Family and Child and Adolescent Health*. Athens: Diadrassi.
- Faraone, S. V. (2000). Genetics of childhood disorders: XX. ADHD, Part 4: is ADHD genetically heterogeneous? *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, σσ. 1455-1457.
- Felt, B. T. (2014). Diagnosis and management of ADHD in children. *Am Fam Physician*, σσ. 456-64.
- Frick, P. J. (1995). Academic underachievement and the disruptive behavior disorders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, σσ. 59:2 289-294. .
- Friend, M. B. (2012). *Including Students with Special Needs: A Practical Guide for Classroom Teachers (6th ed.)*. Upper Saddle River. New Jersey: Pearson Education. .
- Friend, M., C. L.-C. (2010). Co-Teaching: An Illustration of the Complexity of Collaboration in Special Education. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), σσ. 9-27.
- Gargaro, B. A. (2011). Autism and ADHD: how far have we come in the comorbidity debate? *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 35(5), σσ. 1081-1088.
- Gillberg, C. G. (2004). Co-existing disorders in ADHD – implications for diagnosis and intervention. *European Child & Adolescent Psychiatry* , σσ. 80-92.
- Goreczny, A. &. (2016). Behavioral problems in children with ADHD. *Journal of Educational Psychology*, 22(3), σσ. 45-57.
- Gualtieri, T. C. (2005). ADHD: Is Objective Diagnosis Possible? *National Library Of Medicine*, σσ. 2(11), 44-53.

- Harvey, E. A.-C. (2016). Early development of comorbidity between symptoms of attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD) and oppositional defiant disorder (ODD). *Journal of Abnormal Psychology*, σσ. 125(2) ,154-167.
- Health Northern Sydney Local Health District (n.d.). (2020). Getting On Track In Time – Got It!
- Hirvikoski, T. W. (2011, March). Reduced ADHD symptoms in adults with ADHD after structured skills training group: Results from a randomized controlled trial. *Behaviour Research and Therapy*(3), σσ. 175-185.
- Huang, L. W. (2018). Maternal Smoking and Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder in Offspring: A Meta-analysis. *Pediatrics*.
- Kadesjö, C. H. (2003). Attention-deficit-hyperactivity disorder with and without oppositional defiant disorder in 3- to 7-year-old children. *Developmental Medicine & Child Neurology*, σσ. 45, 693-699.
- Kauffman, J. L. (2001). Characteristics of Emotional and Behavioral Disorders of Children and Youth.
- Kessler, R. C. (2005). Lifetime prevalence and age-of-onset distributions of DSM-IV disorders in the National Comorbidity Survey Replication. *Archives of General Psychiatry*. , σσ. 62(6): 593-602.
- Kos, J. M. (2006). Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder and their Teachers: A review of the literature. *International Journal of Disability. Development and Education*, σσ. 147-160. doi:<https://doi.org/10.1080/10349120600716125>
- Kourkoutas, E. S.-D. (2017). Exploring Teachers' Views on Including Children with Special Educational Needs in Greece: Implication for Inclusive Counseling. *American Journal of Educational Research*, σσ. 124-130.
- Koutsoklenis, A. P. (2021). Special education provision in Greek mainstream classrooms: teachers' characteristics and recruitment procedures in parallel support. *International Journal of Inclusive Education*.
- Kutcher, M. L. (2005). Kids in the syndrome mix of ADHD, LD, Asperger's, Tourette's, bipolar and more! The one stop guide for parents, teachers, and other professionals. *Jessica Kingsley Publishers*.
- Kyriacou, C. (2001). Teacher stress. Directions for future research. *Educational Review*, 53(1), σσ. 27-35.
- Lawrence, K. E. (2017). Teachers' Experiences With and Perceptions of Students With Attention Deficit/hyperactivity Disorder. *Journal of Pediatric Nursing*, σσ. 141-148.
- Leitner, Y. (2014). The co-occurrence of autism and attention deficit hyperactivity disorder in children - what do we know? *Frontiers in Human Neuroscience*., σσ. 1-8.
- Levin-Gutierrez, M. (2015). Motivation: Kept Alive Through Unschooling. *Journal of Unschooling and Alternative Learning*, 9(17).

- Maltby, N. T. (2005). Dysfunctional action monitoring hyperactivates frontal-striatal circuits in obsessive-compulsive disorder: an event-related fMRI study. *Neuroimage*, *σσ. 24(2)*, 495-503.
- Mash, E. W. (2008). *Abnormal Child Psychology: Available Titles CengageNOW Series*. Cengage Learning.
- Mavropalias, T. A. (2016). What does the Greek model of parallel support have to say about co-teaching? *Teaching and Teacher Education*, *σσ. 60*:224-233.
- McCarney, S. B. (1994). Early childhood behavior scale. *Hawthorne Educational Services*. .
- Meza, J. F. (2020). Outcomes of School–Home Intervention for Attention and Behavior Problems: Teacher Adherence Matters, *12 (4)*. *School Mental Health*, *σσ. 703-715*.
- Mlcintosh, D. K. (2009). Adult ADHD and comorbid depression: A consensus-derived diagnostic algorithm for ADHD. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, *σσ. 5*, 137-150.
- Morocco, C. C. (χ.χ.). Teaching for understanding with students with disabilities: New directions for research on access to the general education curriculum. *Learning Disability Quarterly*, *σσ. 5-12*.
- Mulholland, S. M. (2015). Teacher attitudes towards students who exhibit ADHD-type behaviours. *Australasian Journal of Special Education.*, *39(1)*, *σσ. 15-36*. doi: <https://doi.org/10.1017/jse.2014.18>
- National Institutes of Health Consensus. (2000). Development Conference Statement: diagnosis and treatment of attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD). *Journal of Pharmaceutical Care in Pain & Symptom Control*, *σσ. 75-89*.
- Normand, S. S. (2007, May). Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder and the challenges of close friendship. *Journal of the Canadian Academy of child and adolescent psychiatry*, *16*, *σσ. 67-73*.
- Ohan, J. L. (2008). Does Knowledge About Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder Impact Teachers' Reported Behaviors and Perceptions? *School Psychology Quarterly*, *23(3)*, *σσ. 436-449*.
- Perord, M. L. (2010). Primary school teachers' knowledge and misperceptions of attention deficit hyperactivity disorder (ADHD). *South African Journal of Education*, *30(3)*, *σσ. 457-473*. doi:10.15700/saje.v30n3a364
- Plath, D. C. (2016). Outcomes of a School-Based Program for Young Children with Disruptive Behaviors . *Children & Schools, Volume 38, Issue 1*, *σσ. 9-19*.
- Polanczyk, G. D. (2007). The worldwide prevalence of ADHD: a systematic review and metaregression analysis. *The American Journal Of Psychiatry*, *σσ. 164 (6)*, 942-948.
- Radua, J. M.-C. (2009). Voxel-wise meta-analysis of grey matter changes in obsessive-compulsive disorder. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science*, *σσ. 195(5)*, 393-405.

- Rajeh, A. A. (2017). Interventions in ADHD: A comparative review of stimulant medications and behavioral therapies. *Asian Journal Of Psychiatry* , σσ. 131-135.
- Reid, M. J.-S. (2003). Follow-up of children who received the incredible years intervention for oppositional-defiant disorder: Maintenance and prediction of 2-year outcome. *Behavior Therapy*, 4(34), σσ. 471-491.
- Robson, C. (2007). *Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΕΝΑ ΜΕΣΟΝ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ*. Gutenberg. .
- Rucklidge, J. J. (2008). Gender differences in ADHD: implications for psychosocial treatments. *Expert Review Of Neurotherapeutics*, σσ. 643-655.
- Safren, S. A. (2005). Cognitive-behavioral therapy for ADHD in medication-treated adults with continued symptoms. *Behaviour Research and Therapy*, 43(7), σσ. 831-842.
- Santos, W. M. (2019). School interventions for ADHD: A literature review. *Psicologia Teoria e Pesquisa* 21(3), σσ. 205-227.
- Scahill, L. S.-S. (2000). Epidemiology of ADHD in school-age children. . *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, σσ. 9 (3) 541-555.
- Schaefer, B. A. (2019). Teacher Training in Behavioral Interventions. *Journal of Behavioral Interventions*, σσ. 123-135.
- Shaked, Z. Y. (2011). *Dython: Tools for visualizing and analyzing categorical data*. GitHub Repository.
- Sinzig, J. M. (2008). Inhibition, flexibility, working memory and planning in autism spectrum disorders with and without comorbid ADHD-symptoms. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, σσ. 2(1), 4.
- Sokal, L. K. (2015). Effects of a three-tiered instructional framework on teacher efficacy, teacher burnout, and teacher attrition. *Exceptionality Education International*, σσ. 13-34.
- Spencer, T. J. (2007). Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder: Diagnosis, Lifespan, Comorbidities, and Neurobiology. *Journal of Pediatric Psychology*, 32(6), σσ. 631-642.
- Spirada, C. S. (2014). Lag in maturation of the brain's intrinsic functional architecture in attention-deficit/hyperactivity disorder. *Proceedings of the National Academy of Sciences*(39), σσ. 14259–14264.
- Stampoltzis, A. A. (2013). Knowledge and Misconceptions About Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD): A Comparison of Greek General and Special Education Teachers. *International Journal of School & Educational Psychology*, 1, σσ. 122-130.
- Stevens, T. P.-B. (2016). The comorbidity of ADHD in children diagnosed with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, σσ. 11-18.
- Stoiber, K. C. (1998). Exploring factors influencing parents' and early childhood practitioners' beliefs about inclusion. . *Early Childhood Inclusion Research Quarterly*, , σσ. 107-124.

- Strogilos, V. S. (2015). Contextual antecedents of co-teaching efficacy: Their influence on students with disabilities' learning progress, social participation and behaviour improvement. *Teaching and Teacher Education*, σσ. 47, 218–229.
- Thapar, A. C. (2012). What have we learnt about the causes of ADHD? *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(1), σσ. 3-16.
- The Incredible Years. (2013). Carolyn Webster-Stratton (Founder).
- UNESCO. (1994). The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education.
- UNESCO. (2017). A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education. *Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*.
- West, J. T. (2005). A Comparison of Teachers and Parents Knowledge and Beliefs About Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder(ADHD). *School Psychology International*, 26(2), σσ. 192-208. doi:https://doi.org/10.1177/0143034305052913
- Wicks-Nelson, R. I. (2003). Behavior disorders of childhood (5th ed.). *Prentice Hall/Pearson Education*.
- Wolraich, M. L. (2019). ADHD Diagnosis and Treatment Guidelines: A Historical Perspective. *Pediatrics*, 144 (4).
- Young, S. J. (2002). Attention deficit hyperactivity disorder and mild learning disabilities: A case study. *British Journal of Learning Disabilities*, 30(2), σσ. 73-77.
- Αναγνωστοπούλου, Μ. (2005). *Οι διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στη σχολική τάξη. Θεωρητική ανάλυση και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Αναγνωστοπούλου, Μ. (2008). Η επίδραση των διαπροσωπικών σχέσεων του εκπαιδευτικού με τους μαθητές στο ψυχολογικό κλίμα της σχολικής τάξης. Στο Γ. Τζελέπη., *Θέματα διαχείρισης προβλημάτων σχολικής τάξης* (Τόμ. Β, σσ. 149-159). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,.
- Αντωνοπούλου, Α. Σ. (2010). Γνώσεις Δασκάλων σχετικά με τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ). *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, σσ. 16, 162-180. .
- Δοίκου-Αυλίδου, Μ. (2008). *Δυσλεξία*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2000). *Ένταξη: Ουτοπία ή πραγματικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2004). *Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις: Τόμος Α΄: Θεωρία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κάκουρος, Ε. (2001). *Το υπερκινητικό παιδί. Οι δυσκολίες του στη μάθηση και στη συμπεριφορά*. Ελληνικά Γράμματα.
- Κάκουρος, Ε. Μ. (2000). *Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής –Υπερκινητικότητα*. Ελληνικά γράμματα.

- Κάκουρος, Ε. Μ. (2004). *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων: Αναπτυξιακή προσέγγιση*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Κάκουρος, Ε. Μ. (2012). *Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής – Υπερκινητικότητα. Θεωρητικές προσεγγίσεις και θεραπευτική αντιμετώπιση*. Αθήνα : Gutenberg. .
- Καλατζή- Αζίζι, Α. (1985). *Εφαρμοσμένη κλινική ψυχολογία στο χώρο του σχολείου*. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.
- Κοκκινάκη, Δ. Κ. (2014). Η νομοθεσία της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και την Αγγλία: μια συγκριτική προσέγγιση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, σσ. 7-16.
- Κουρκούτας, Η. (2007). *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά: Παρεμβάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας και του σχολείου*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κωνσταντίνου, Α. (2020). ΔΕΠ-Υ: Αίτια και Συμπτώματα. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, σ. 620.
- Λαμπροπούλου, Β. Π. (2005). Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα- Κριτική Θεώρηση. <http://dyslexiagonis.gr/view.asp?ItemID=109&ns=1&mcid=9&cid=23&scid=16>.
- Μανιάτης, Π. (2010). *Σχολική βία και ετερότητα στην Ελλάδα. Η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης*. Μέντορας.
- Μανουδάκη, Θ. (2011). *Η σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπιση και η επιστήμη της εγκληματικότητας (τόμος 1)*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας. Ι. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΙΙ. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ*. GUTENBERG.
- Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Η σχολική τάξη. ΧΩΡΟΣ - ΟΜΑΔΑ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ - ΜΕΘΟΔΟΣ*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Νικόδημος, Σ. (1997). Αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα: Γενικές διαπιστώσεις, σύγχρονες τάσεις και προοπτικές. Στο Μ. Π. Καίλα, *Άτομα με ειδικές ανάγκες: Σύγχρονες κατευθύνσεις και απόψεις σε προβλήματα πρόληψης, παρέμβασης, αντιμετώπισης* (σσ. 623-631). Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα .
- Νικολάου, Ζ. Μ. (2007). Διαχείριση προβλημάτων σχολικής τάξης- Προβλήματα συμπεριφοράς. Στο Ε. Μακρή-Μπότσαρη, *Θέματα διαχείρισης προβλημάτων σχολικής τάξης* (σσ. 203-221). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3699 ΦΕΚ Α 199/2.10.2008. (χ.χ.).
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3699 ΦΕΚ Α 199/2.10.2008. (χ.χ.). Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Παντελιάδου, Σ. Π. (2007). «ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ». Βόλος: ΓΡΑΦΗΜΑ.
- Παπαδημητρίου, Β. Κ. (2020). ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ 2014-2019 ΜΕΣΩ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ. *Επιστήμες της αγωγής*.
- Παπαθεμελής, Ι. (2000). *Προβλήματα συμπεριφοράς μαθητών. Το σχολείο και το σπίτι*.

- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (2012). *Ερωτηματολόγια Δια-Προσωπικής & Ενδο-Προσωπικής Προσαρμογής Παιδιών & Εφήβων-ΕΔΕΠΠΕ*. www.edeppe.net.
- Πολυχρόνη, Φ. Χ. (2009). *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες- Δυσλεξία: Ταξινόμηση, Αξιολόγηση και Παρέμβαση*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2003). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες. Σύγχρονες τάσεις εκπαίδευσης και ειδικής υποστήριξης*. Αθήνα: Ατραπός.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2007). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*. Αθήνα: Διάδραση.
- Πουρσανίδου, Ε. (2016). *Προβλήματα συμπεριφοράς στην τάξη και παρέμβαση του δασκάλου*.
- Πρεκατέ, Β. (2012). Ψυχολογικό αντίκτυπο της οικονομικής κρίσης στα παιδιά. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://toblogsas.skai.gr/post/13878542174> .
- Ρίζου-Γκούσια, Μ. (2004). «Η σχολική τάξη ως κοινότητα ενδιαφέροντος». *Επιστημονικό βήμα*(3).
- Σούλης, Σ. Γ. (2008). *Ένα σχολείο για όλους. Από την έρευνα στην πράξη. Παιδαγωγική της ένταξης. Τόμος Β΄*. Αθήνα: Gutenberg.
- Στάθης, Φ. (2006). *Μαθησιακές δυσκολίες και δυσλεξία. Πρακτικοί τρόποι αντιμετώπισης*. Αθήνα: Ιδίας.
- ΦΕΚ. 1356 /Β΄ /21-10-2002. (χ.χ.). «Καθορισμός του τρόπου εκπαίδευσης στο σπίτι».
- Χαρούπιας, Α. Π. (2005). Διαδικασίες ίδρυσης και πρώτης λειτουργίας τμήματος ένταξης.
- Χρηστάκης, Κ. (2001). *Προβλήματα συμπεριφοράς στη σχολική ηλικία: Εκτίμηση, Πρόληψη, Καταγραφή, Αντιμετώπιση*. Αθήνα: ΔΙΑΔΡΑΣΗ.
- Χρηστάκης, Κ. (2012). *Το παιδί και ο έφηβος στην οικογένεια και το σχολείο*. Γρηγόρης.

Ερωτηματολόγιο

Διερεύνηση των απόψεων των διευθυντών και των εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Αττικής για τους μαθητές με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) και προβλήματα συμπεριφοράς καθώς και για τους θεσμούς υποστήριξης αυτών των μαθητών